

Oppimassa nuoren kanssa kansainvälisyydestä ja kulttuurien kohtaamisesta

7.1.2025

In English: Learning About Internationality and Cultural Encounters with a Young Student

Meillä SeAMKissa kansainvälien opetuksen palveluiden tiimissä vierailee silloin tällöin tärkeitä henkilöitä. Tällä kertaa kanssamme päivän vietti lukiolainen opiskelija, joka on mainio esimerkki siitä, miten eri kulttuurien kohtaamisen kokemukset kasvattavat ihmistä – ja voivat tehdä vaikutusta myös yhteiskunnallisella tasolla.

Opiskelija määrittelee kansainvälisyyttä seuraavasti: ”se tarkoittaa vuorovaikutusta muiden kulttuurien ja ihmisten kanssa. Se kasvattaa omaa ymmärrystä ja kypsyyttä. Kansainvälisyys on itselle hyödyllistä, koska se opettaa näkemään asioita uusista näkökulmista.”

Hän jatkaa, että esimerkiksi, ”kun huomaa jonkun käyttäytyvän eri tavalla kuin mihin on tottunut, sitä ei enää pidä outona tai pelottavana, kun on ollut tekemisissä eri kulttuurien ihmisten kanssa. Sen sijaan ymmärtää, että tietyt käytösmallit voivat olla kulttuurisia. Omasta kokemuksesta voin kertoa, että kun joku kohtaamassaan tilanteessa hämmästelee, miksi joku puhuu kovaan ääneen, voinkin hämmästelijälle selittää, että minun suvussani puhutaan aina näin. Samalla olen havainnut, että kaikki suomalaisetkin ovat erilaisia. Olen oppinut siis välttämään stereotypioita, koska esimerkiksi kreikkalaisista sanotaan, että he ovat kovaäänisiä, mutta tunnen kreikkalaisia, jotka ovatkin aivan päinvastaisia.”

Kreikkalaiset ja suomalaiset juuret kasvattavat vahvaa ihmistä

”Mukanani on aina kulkenut kaksi kieltä ja kulttuuria – olen siis aina tiennyt molemmista. Omalla kohdallani olen kreikkalaisuudestani oppinut paljon. Ymmärrän asioita, joita muut ikäiseni eivät tiedä. Jos esimerkiksi jokin sana on kreikkalaista alkuperää, tunnistan sen helposti.”

”Kahden kulttuurin ja kielen tunteminen on rikastuttavaa, mutta se tuo myös haasteita: olen puoliksi molempia kulttuureja, mutta en täysin kumpaakaan. Esimerkiksi kun Suomessa ollessa tykkään kreikkalaisista asioista ja toisin päin, mutta täällä toisinaan tuntuu joskus kuin olisin liikaa.” Tämän voi nähdä vahvistavana tekijänä, sillä nuori oppii navigoimaan maailmanlaajuisesti verkottuneessa maailmassa eri kulttuurien ja omien asemoitumisten välillä. Se on taito, johon jokainen koulutuksen taso tulevia maailmankansalaisiamme opastaa. Lisää tästä kirjoittaa esimerkiksi professori Eero Ropo (Ropo 2019, ks. myös Davies & Harré, 1990).

Eri oppiaineiden näkökulmastakin asiaa voi tarkastella. Tässä keskustelussa tuli ilmi, että oppilas on kiinnittynyt kahteen eri historiaan, mikä tekee niiden opiskelemisesta todella kiinnostavaa. ”Kreikkalaisen kulttuurin aikakäsitys, kulttuuri ja alkukulttuurit ovat järkälemäisiä ja ajallisesti mahtipontisia kun taas suomalainen historia ja aikakäsitys saavat merkityksiään lähempää. Tykkään paljon suomalaisesta historiasta, se kiinnostaa mua, myös Suomen sotahistoria”.

Liikkuminen kulttuurien ja kielten välillä kypsentävät nuorta mieltä ja auttavat ymmärtämään maailman menoa. Oppilas sanoittaakin, että yleissivistyksen kannalta kokemukset avaavat kysymyksiä, joihin vertaiset eivät muutoin törmäisi. Kun osaa kysyä, osaa etsiä myös vastauksia, mikä vahvistaa omaa minuutta sekä keskustella niistä muiden kanssa. Se vahvistaa kokemuksia yhteenkuuluvuudesta (esim. Chiu ym., 2016).

Kansainvälisyyden kokemuksia kahden kulttuurin maisemissa

Harjoittelussa ollut lukiolainen on käynyt kouluja kahdessa maassa, ja hän on ollut ulkomaalaisena sekä Suomessa että toisessa kotimaassaan. Juuri näistä kokemuksista asiantuntijatyössämme myös me voimme oppia paljon. On myös mahdollista toteuttaa pedagogiikkaa ja laatia päätöksiä, jotka huomioivat monikielisyyttä ja identiteettejä paremmin (Cummins, 2013).

”Muutettuani ulkomaalaisena uuteen paikkaan ymmärsin, miltä tuntuu sopeutua uuteen ympäristöön.”

”Olen aina ollut luokilla, joilla on ollut ulkomaalaisia oppilaita, jo ala-asteelta lähtien. Täällä Seinäjoella kaupunkikuvassa huomaan kansainvälisyyttä esimerkiksi kaupoissa, ravintoloissa ja kulttuuritarjonnassa. Kaupat, kuten Mokka-market, ja ravintolat, parturit, ulkomaalaiset tuotteet ja esimerkiksi nepalilaiset ja kiinalaiset ravintolat, tekevät monikulttuurisuudesta näkyvää. Myös ketjukauppojen teemaviikot innostavat maistamaan eri maiden ruokia. Oma kansainvälisyyteni näkyy myös arkisissa tilanteissa, kuten kreikkalaisten nimien tunnistamisessa. Joskus kohtaan toisen kreikkalaisen, ja yhteys syntyy helposti.”

Kansainvälisyys työelämässä

Seuraavaksi vein keskustelumme monta mittaa opiskelijan näkökulmasta tulevaisuuteen, mutta koska kyseessä on työelämään tutustuminen, siitä keskusteleminen oli erityisen luontevaa. Jos emme kuuntelisi nuoria, emme mitenkään näkisi kokonaista kuvaa maailmasta, jota me aikuiset luulemme pelkästään muotoilevamme. Nuoret elävät arvokkaina toimijoina tässä ja nyt, ja muodostavat vahvasti kuvaa siitä, millaiseen työmaailmaan he ovat astumassa, ja miten he osallistuvat sen muokkaamiseen. (ks. esim. Mietola ym., 2021.)

”Kansainväliset työyhteisöt tuovat varmasti erilaisia näkökulmia ja ideoita. Yhteistyö eri taustoista tulevien ihmisten kanssa kehittää kykyä ymmärtää toisia, kommunikoida selkeämmin ja joustaa. Jos työpaikalla on vaikka italialainen ihminen, on ihan eri asia, kun meet lomalle sinne ja oot keskustellut hänen kanssaan näistä italialaisista asioista ja saat konkreettisia vinkkejä.”

Koska nuorten kokemukset ovat olennaisia, ja he osaavat myös lähestyä vertaisiaan paremmin kuin aikuiset, näen erityisen kiinnostavana ajatuksen, että nuoret opettaisivatkin kansainvälisyyden hyödyistä toisiaan – ehkä se tekisi maailmanlaajuisesti verkottuneista ketjuista ja kansainvälisyydestä heille käsinkosketeltavaa.

Jos jokainen nuori saisi kokemuksen monimuotoisuudesta seuraavalla tavalla: ”Monimuotoinen työyhteisö tekee ihmisistä ymmärtäväisempiä ja avarakatseisempia. Se auttaa myös omaksumaan uusia näkökulmia”, voisimme varmasti edistää yhteisöllistä ja osallistavaa hyvinvointia pitkällä tähtäimellä. Kansainvälisyyden kokemusten tarjoaminen on ihmisen kasvamisen kannalta tämän keskusteluni jälkeen yhä varmemmin sitä, että kulttuurien ja kielten kokemukset auttavat ymmärtämään myös itseä paremmin, tukee nuoren kasvua ja kykyä selvitä haastavista tilanteista paljon paremmin. Siksi tämä on myös ammattikorkeakoulun tehtävä: valmistamme maakuntaamme muuttavia nuoria kohtaamaan globaalisti verkottuneen työelämän.

Jokaisella tulisi olla oikeus kokea eri kulttuurien tuomia näkökulmia.

Erilaisuus ja erot ihmisten välille suhteutettuna omaan ihmisenä olemiseen ovat tärkeitä oppeja nuoresta saakka: ”oppii olemaan erilaisten ihmisten kanssa, tekemään yhteistyötä, perääntymään ja oppii tuomaan omaakin näkökulmaa paremmin esiin ja sanomaan se selkeämmin. Ihmiset eivät ole niin tuomitsevia, kun ei kaikki ole samasta puusta veistetty.”

Vinkkejä kansainvälisyyskokemusten kartuttamiseen

Erasmus-tyyppiset vaihto-ohjelmat ovat monesti koululähtöisiä. Vaihtoja on tarjottu jo yläasteelta lähtien. Niiden tiedottamiseen nuori toivoo lisää selkeyttä ja inspiroivaa sisältöä, sillä tiedot ovat joskus vaikeaselkoisia, eikä aina tiedä, miten kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin voi hakea. Kansainvälistymistä voisi hänen mukaansa ottaa vahvemmin osaksi erilaisia kursseja, esimerkiksi historian tai fysiikan kursseilla voisi matkustaa oppimaan – fyysisesti tai sitten vaikka tarinallisten ja digitaalisen kokemusten siivin.

”Koulussa kyllä kaikki tietävät, kuka opettaja on vastuussa [kansainvälisyysasioista], mutta ehkä kansainvälisyysasioista voisi puhua muutkin. Kotikansainvälistymistä voisi edistää lisäämällä vierailijoita kouluihin ja kansainvälisten henkilöiden puheenvuoroilla, joissa kerrotaan heidän kulttuureistaan. Kielenopettajat tuovat toisinaan ulkomaalaisia vierailemaan, mutta tätä voisi tehdä systemaattisemmin.”

Tärkeää olisi, että nuoret saisivat kansainvälisiä kokemuksia myös ilman matkustamista, sillä matkustaminen tai vaihto-ohjelmat eivät ole kaikille mahdollisia. Olisikin hienoa, jos näitä ”kansainvälistymisen polkuja voisi selkeyttää, niistä voisi puhua enemmän ja vapaamminkin, sillä infoista ei toisinaan ymmärrä mitään. Kaikki eivät aina ymmärrä, miten esimerkiksi vaihtoon voisi lähteä ja miten asian kanssa kannattaa edetä. Vielä vaihtoon lähteminen tai kasainvälisyys ovat sellaisia irrallisia ekstra-asioita.”

Yhteistyössä SeAMK ja perusopetus

Keskustelumme lomassa innovoitiin jo mahdollisia yhteistyötapoja – seamkilaiset, maailmalta tänne muuttaneet, opiskelijat voisivat useammin vierailla maakunnan kouluissa kertomassa kulttuureistaan, kielistään ja historiastaan. Näin oppilaat saisivat oikeaa kosketuspintaa siitä, miltä tuntuu olla kansainvälinen ja SeAMKin opiskelijat saisivat tarttumapintaa suomalaisuuteen.

Kansainväliset opit ja yhteiskuntien kehittäminen

Viimeisenä asiana keskusteluumme nousivat yhteiskunnalliset teemat. Opiskelijan mukaan kansojen ja yhteiskuntien kehittämistä parempaan suuntaan auttaisi oppi muista yhteiskunnista ja kulttuurisista käytänteistä. ”Suomalaiset päättäjät voisivat ottaa oppia muista maista ja soveltaa hyväksi havaittuja käytäntöjä. Myös esimerkiksi Etelä-Euroopassa voitaisiin parantaa toimintamalleja monella tapaa. Kreikkalaisesta näkökulmasta esimerkiksi GDPR-asioihin suhtaudutaan Suomessa paljon tarkemmin, ja korruption puuttuminen ja julkinen koulutussysteemi Suomessa ovat merkittäviä etuja.”

Jos jo lukiolainen pystyy ajattelemaan näin viisaasti, miten paljon mahdollisuuksia kansainvälisyyden kokemukset voisivat tuoda kaikenlaisen yhteisöjen parantamiseksi? Lisää kansanvälisyyskasvatuksen vinkkejä tarjoaa esimerkiksi Kulttuurin vuosikello, jonka materiaalin löydät tästä linkistä.

”Globaalikasvatus on kasvatusta maailmankansalaisuuteen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen” (Opetushallitus, 2024).

Maiju Kinossalo
asiantuntija, tutkija, kansainvälisen opetuksen palvelut
SeAMK

Kinossalo toimii SeAMKissa kotoutumisen asiantuntijana ja tekee kasvatustieteen väitöskirjaa. Hän tutkii elämäntarinallisen identiteetin rakentumista, kotoutumisen edistämisen ja osallisuutta parantavia käytänteitä sekä monikielisen lukutaidon kehittymistä. Kinossalo koordinoi kotoutumisen edistämisen hankkeita.

Katso myös sarjan aikaisemmat verkkolehtiartikkelit:

Kansainvälistyminen – avain eteläpohjalaisen nuoren ja Etelä-Pohjanmaan menestykseenKansainvälisyyttä Seinäjoella TET-harjoittelussa olleen nuoren kokemuksena

Lähteet

Chiu, M. M., Chow, B. W. Y., McBride, C., & Mol, S. T. (2016). Students' sense of belonging at school in 41 countries: Cross-cultural variability. Journal of cross-cultural psychology,47(2), 175–196. https://doi.org/10.1177/0022022115617031

Cummins, J. (2013). Language and identity in multilingual schools: Constructing evidence-based instructional policies. In D. Little, C. Constant, & S. Van Avermaet (Eds.), Managing diversity in education: Key issues and some responses,(pp. 3–26). Multilingual Matters. https://doi.org/10.21832/9781783090815-003

Davies, B., & Harré, R. (1990). Positioning: The discursive production of selves. Journal for the Theory of Social Behaviour, 20(1), 43–63. https://doi.org/10.1111/j.1468-5914.1990.tb00174.x

Mietola, R., Koskinen, P., Suni, A., & Kiilakoski, T. (2021). Kansalaiskasvatusta tekemällä ja toimien. *Kasvatus & Aika*, *15*(3-4), 210-226. https://doi.org/10.33350/ka.107572

Opetushallitus (2024). Globaalikasvatus ja kansainvälisyys. Saatavilla: https://www.oph.fi/fi/globaalikasvatus-ja-kansainvalisyys

Ropo, E. (2019). Curriculum for Identity: Narrative Negotiations in Autobiography, Learning and Education. In: Hébert, C., Ng-A-Fook, N., Ibrahim, A., Smith, B. (eds) Internationalizing Curriculum Studies. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-01352-3_9